

For fraag Magelsen

E T F O R H Ø R (offentlig sak).

DOMMER: De ble jo i 1940 arrestert på H. på grunn av Deres interesse for de militære forlegningssteder, hvordan forholdt det seg med det?

TILTALTE: Rittmester J., som har gitt denne begrunnelse vet, at min interesse ikke behøvet være annet enn i embeds medfør på samme måten som hans egen frue deltok i det arbeid som tok sikte på en mulig krig.

D: De viste stor interesse for dette - Lottearbeidet f.eks.

T: Ja, - en levende interesse for det arbeid jeg var satt til å passe. Jeg var valgt til formann i Kv.Arb.hjelp (K.M. øverste leder) enstemmig av 32 kvinneorganisasjoner så sent som i Jan. 1940 trass i at jeg også da var N.S. og gjorde dem oppmerksom på det. Men da krigen kom ble jeg arrestert av norske soldater og ført til det militære forlegningssted og blir der til min bror fikk varslet politiet som etter 5 timers forløp kom og satte meg i arrest i mitt eget hjem under politibevoktning. Da tyskerne kom til H. den 18/4 forsvant politiet, men jeg ble sittende i 10 døgn, fordi jeg mente, at kun politiet, som hadde fått mitt æresord, kunne løse meg. Jeg forstod ikke, at jeg "var fri da tyskerne kom som politifullm. Østmo sa.

D: De hørte Q.s tale 9/4?

T: Ja, gjenfortalt av andre - jeg hadde dengang ingen radio.

D: Hvilket inntrykk gjorde det på Dem?

T: At det var det beste, som etter omstendighetene kunne skje.

D: De hørte at han erklærte seg som regjeringssjef?

T: Det tør jeg ikke påstå - men jeg forstod han påtok seg styr

D: Kongen og regjeringen befant seg lengre oppe i landet og De syntes likevel dette var i orden?

T: Ja, alle depoter og befestninger var i tyskernes vold og det var ikke mobilisert itide, så jeg antok det hele var håpløst

D: Har hvemsomhelst lov til å stå fram og overta regjeringsmakten?

T: Nei, ikke hvemsomhelst, men Q. var i Oslo og var leder av et politisk parti, som hele tiden var gått inn for at Norge skulle være nøytralt.

D: Men det var ved valgene 33 og 36 tilstrekkelig dokumentert at han ikke hadde folkets tillid.

T: Ingen hadde vel hele folkets tillid. Men jeg tror nok at folket ville sluttet opp om oss, hvis det virkelig hadde forstått hva som foregikk.

(T:) forstått hva som foregikk.

D: De forstod Norge var i krig - hvordan så De på det?

T: I det øyeblikk den norske hær kapitulerte og general Ruge nedla våpnene 9/6-40 gikk jeg ut fra at vi vendte tilbake til den gamle nøytraliteten, som hadde vært det norske folkets vilje.

D: Hvordan kunne vi komme tilbake til vår nøytralitet, når vi var borte?

T: Ved å være loyale overfor okkupasjonsmakten. Vi hadde selv undertegnet Haagerkonvensjonen og var underkastet dens bestemmelser bl.a. om loyaltet og et visst samarbeid.

D: En ting er samarbeid, en annen ting er at vi ikke behøvet gå aktivt inn for okkupanten slik som N.S. gjorde.

T: Det var vel også Q.s oppfatning at han kunne hjelpe til å bære lasten gjennom okkupasjonstiden. England hadde krenket vår nøytralitet og vi fant det da naturlig at tyskerne kom og opprettholdt den nøytraliteten vi hadde vært forpliktet til å passe.

D: England har da ikke krenket vår nøytralitet på en slik måte som tyskerne gjorde ved å overfalle landet. Danmark hadde sogar ikke angrepspakt, som ikke ble særlig respektert.

T: Ved Altmarkaffæren sa Hambro, at det var et flaggrant brudd på vår nøytralitet. Utenriksministeren beklaget seg over alle de ulovlige mineutlegninger. -
hva

D: Men ~~hva~~ gjorde ikke tyskerne etterpå? Først satte de seg i besiddelse av landet ----

T: De besatte landene for å holde det åpent for sitt øyemed og hindre England i å bruke Norge som operasjonsbasis mot dem.

D: Har De sittet i alle disse årene uten å vite at det var tyskerne som styrte landet?

T: Jeg var ofte engstelig for, at de ville overta hele styret, men desto større fortjeneste mente jeg det var av våre å stå fast mot dem.

D: Men når det ble dannet militæravdelinger som kjempet for tyskerne, var det da noe en var forpliktet til?

T: Jeg ~~var~~ har ansett militærgruppene - på begge kanter - som frivillige. Russland og Tyskland kom i krig, og våre kjempet mot bolsjevismen, som vi alltid hadde fryktet - og da måtte det jo bli på tysk side.

D: Mener De vi kunne gjøre det uten å bistå tyskerne?

T: Jeg kan ikke skjønne at det er å bistå tyskerne. N.S. var hele tiden gått inn for kamp mot bolsjevismen, og jeg kan ikke skjønne annet enn at guttene våre konsekvent kjempet den kampen videre.-

D: Det er ikke spørsmål om hensikten, men om De forstod at Q. ytet tyskerne bistand.

T: Nei
- jeg kan ikke forstå det.

- D: La meg stille spørsmålet litt enklere: En tysker og en russer sl overfor hverandre, man kan ikke kjempe med en av dem uten å yte i bistand.
- T: En kamp mellom en bolsjevik og en tysker ville ikke komme meg ved så der ville jeg ikke blande meg inn. Men her gjaldt det Norges sak, det var også vår kamp, som jo alle forstod i 1939, da Finland kom i krig med Russland.
- D: Hørte De om regiment Nordland? Det ble dannet før krigen mot Russland.
- T: Det vi dengang hørte var at tyskerne ville gi guttene våre den militære utdannelsen de ikke hadde fått herhjemme, og det syntes jeg var fint, om vår tur til forsvar skulle komme.
- D: Hvem ventet De Norge skulle forsvares mot? Russerne?
- T: Ja - jeg vil heller kalle det bolsjevikene - men ellers har det j vært vår frykt helt fra Zartiden, at angrepet skulle komme fra øs At det har vært planer om å kjempe mot vestmaktene har jeg aldri hørt.no om.
- D: Hørte De om at Kongen og regjeringen var i England og fortsatte sin kamp for frigjøringen?
- T: Ja, de ville fortsette krigen, men det måtte jo være å fortsette krigen for det Norge som ikke var okkupert. Det falt meg aldri inn, at de hadde rett til å beordre folket i et besatt Norge til å gå mot folkeretten og være illoyale.
- Aktor: Her er et brev hvor De har skrevet: "vi er jo i krig" -(brevet blir dokumentert).
- T: Selvsagt visste jeg at hele Europa var i krig. Jeg tenkte på alle de forskjellige land og at vi var trukket inn i stormaktsoppgjøret
- D: Men De visste altså at kongen og regjeringen fortsatte sitt arbeid for Norges frigjøring?
- T: Jeg visste som sagt, at de førte krig på vegne av det ubesatte Norge. At de likesom oss hadde gode hensikter er jeg ikke i tvil om, men å forlange av et okkupert land at vi skulle hjelpe dem med dette kan jeg ikke forstå var rett. Vi måtte jo holde oss til folkeretten.
- D: Jeg har visst at kongen og den lovlige regjering arbeidet for oss, trass i at jeg ikke er folkerettsekspert, og det var nok for meg.
- T: Ja, så servilt kunne jeg ikke se på det. En har desuten ikke lov å forlange av en minoritet, at fordi majoritetens standpunkt er sterkt følelsesbetonet, er vi forpliktet til å se det som dem. Og langt mindre at vi skal straffes når vi ser det anderledes.
- D: Forstod De ikke under okkupasjonstiden at det dreiet seg om mer enn en politisk oppfatning? De har engstet Dem for partipolitikke men no stod alle fra kommunister til ytterste høyre samlet mot der Syntes De ikke det var rart?
- T: Nei -- Jeg har alltid forstått og ofte sagt, at i negative ting er det ingen sak å få det norske folket til å stå enige, var det bare så lett i positive!

- D: Mente De ikke det var positivt å få frigjort Norge? Det ville nemlig vi!
- T: Ja, det ville vi vel allesammen.
- D: Mente De det var negativt ikke å bøye kne som tyske treller? Negativt å motarbeide tyskerne og N.S.?
- T: Motstand mot er alltid negativt, og alt det som ble gjort var negativt. Oss skulle de dyngne ned på den mest bestialske måte. Vis meg positive resultater av samholdet, så har vi jo nasjonal samling, og da skal jeg bøye meg for det.
- D: Det positive resultat så vi 7/6-45, da de lovlige myndigheter vendt hjem, og folket hadde stått sammen om sin konge og den lovlige regjering, selv mens landet var okkupert.
- T: Vi meier at regjeringen N. ikke var uten skyld i det som hendte 9/4-40.
- D: Selv om en er uenig med regjeringen, forstår vel De også at en ikke kan gå med på den annen side, men følge de lovlige myndigheter.
- T: Dommeren kjenner sikkert til, at N.S. i stor utstrekning har bestridt selve lovligheten av regjeringen N., og under krigen var de nødrett etter min mening.
- D: Q. ~~h~~ hadde tyskerne å takke for at han satt med regjeringsmakten i ly av tyske våpen.
- T: Vi visste at okkupanten i slike tilfeller har rett til å oppnevne personer av befolkningen til å administrere landet.
- D: Mens den lovlige regjering enno er i landet?
- T: Ja, no snakker D. sikkert om 9/4 - jeg har forklart at jeg var avskåret fra Oslo i den tiden og vet lite om hva som foregikk - men jeg hadde ubegrenset tillid til Q.
- D: Lyttet De til London radio?
- T: Jeg lyttet en tid til B.B.C. men var ofte svært skuffet. Det ble sagt så mange uetterretteligheter om ting, som jeg hadde betingelser for å dømme om, så jeg trodde ikke noe på det.
- D: Men, det ga Dem vel et klart inntrykk av, hvordan de lovlige myndigheter stilte seg til Q. selv om det også forekom uetterretteligheter?
- T: Nei, jeg la ingen vekt på det.
- D: Men var det riktig å høre saken bare fra en kant, burde en ikke høre den fra to sider og gjøre seg opp en mening og ikke lukke den ene part ute?
- T: Det er hva de andre gjorde! overfor oss i de årene de burde hørt på oss. Pressen var ikke åpen for oss før krigen.
- D: N.S. hadde sitt eget organ, at ikke De som hadde med propaganda å gjøre ville følge bedre med?
- T: I den tiden jeg hadde med propaganda å gjøre hørte jeg London, men jeg må fastholde at der ble sagt så mange uetterretteligheter at

jeg ikke trodde noe på det. Det hadde derfor ingensomhelst interesse for meg.

D: De burde vært oppmerksom på, at De ble ensidig foret.

T: N.S. ide hadde vi arbeidet for i årevis før krigen, der var jeg fullstendig orientert, og var gått inn for den. Jeg har alltid vært tyskvennlig, men det betyr da ikke, at jeg ville de skulle ta landet mitt!

D: Nei, jeg forstår det. Men De måtte forstå at det norske folks stilling til N.S. var blitt en annen.

T: Ja - en sydebukk skal det jo alltid være, når en krig kommer, og vi syntes det var urettferdig at det skulle bli N.S. når vi hadde sett klart hele tiden, og hadde villet være nøytrale.

D: Lå det ikke no annet i dette enn å bli "ansett for sydebukk"? Kjenne De til, hvor det ble av general Ruge?

T: Han ville ikke gi noen lojalitetserklæring og ble sendt i fangenskap til Tyskland, men han hadde nedlagt våpnene.

D: Regnet De krigen for opphørt?

T: Ja selvsagt - han sa jo selv det var slutt.

D: Det har De nok misforstått - men De anså altså krigen for å være avsluttet?

Aktor: ~~Har~~ De er klar over at våre øvrige offiserer, som ble frigitt, senere ble satt i krigsfangenskap?

T: Jeg kjente ikke til det, da det skjedde, men hørte om det senere. Det var jo nettopp fordi nordmennene ikke hadde oppført seg som de skulle etter Haagerkonvensjonen.

D: Men skjønner De ikke, at det var fordi vi var i krig fremdeles?

T: Tyskerne hadde tidligere løslatt alle norske krigsfanger og hadde tillatt internerte tropper å vende tilbake fra Sverige, og det viser, at det var Tysklands mening at vi ikke mer var i krig. Jeg tror ikke de offiserer som ble sendt påny personlig hadde forbrutt seg, men nordmennene skulle straffes.

D: Forholdet var vel at man puttet inn andre folk?

T: Det var nettopp derfor jeg mente vi burde være loyale, så tyskerne ikke skulle hisses til å gjøre slike ting.

D: Skjønnte De ikke at dette måtte innebære, at vi fremdeles var i krig?

T: Nei, jeg mener bestemt det var straff fordi vi ikke fulgte Haagerkonvensjonens lover for et okkupert land. Når vi ikke gjorde det ga vi selv tyskerne påskudd til å sette offiserene i krigsfangenskap.

D: Det norske folket sto som innbitte motstandere av tyskerne og nasjonalsosialismen.

T: Jeg tviler ikke på, at en hel del har gjort det som de trodde var rett.

Men etter Haagerkonvensjonen har vi gjort det som var rett. Desuten det en har sett her i Norge er ikke nasjonalsosialisme, det er krig og okkupasjon. Hadde andre makter besatt Norge ville nok både Secret Service og G.P.U. skapt liknende tilstander, som de Gestapo har skapt. Jeg debiterer ikke Nasjonalsosialismen slike overgrep mer enn jeg debiterer Demokratiet snikmord i gatene og sabotasjehandling.

D: Mente De at det samarbeid som Q. gikk inn for bare var det samarbeid som han var forpliktet til?

T: Ja, i høy grad. Forholdet mellom Q. og Reichskom. var meget lite godt.

D: Ja, Q. ville nok gjerne rådd grunnen alene. Men det jeg gjerne vil vite er om De har ment, at Q. bare samarbeidet med tyskerne i den utstrækning det var nødvendig?

T: Ja, det har jeg bestemt trodd.

D: Når gikk det opp for Dem, at den alminnelige mann i Norge oppfattet det som forederi å gå inn i N.S.

T: Det har gått opp for meg fra første stund, men det kunne da ikke overbevise meg - jeg trodde jo jeg forsto litt mer enn mannen i gaten.

D: De har skrevet en anmeldelse av en bok om statsakten på Akershus. Her ble det forsøkt å gjennomføre en omveltning av Norges Statsforfatning.

T: Jeg mente det var innledningen til et helt Norsk styre, så vi kunne bli kvitt Reichskommisar.

D: Men forsto De ikke, at dette var en forandring av vår statsforfatning?

T: Nei, vi gikk inn for et folkestyre med faglig kvalifiserte representanter istedenfor partipolitiske. Og jeg tror ikke vår grunnlov inneholder et ord om partipolitikk og parlamentarisme.

D: Nei, men en kan ikke bare holde seg til grunnloven, vi har også noe som heter sedvanerett, og den kan en ikke sette seg ut over uten videre.

T: Vårt program var forelagt de lovlige myndigheter i 1933 og godkjent uten innvendinger. Hvis det var et brudd på konstitusjonen måtte det da vært gjort innvendinger.

D: Men dette var å gjennomføre det ved ulovlige midler.

T: Ja, var det det? Okkupasjonsmakten hadde tilsatt våre folk, det betyr vel, de skulle arbeide etter sine prinsipper under okkupasjonen i hvert fall.

D: Og siden tvinges inn på folket?

T: Hvis krigen hadde fått det utfall vi ønsket, ville tvang ikke blitt nødvendig. Mer enn halvparten av de som i dag bærer navnet "gode nordmenn" ville da frivillig fulgt oss og hjulpet oss med oppbygningen.

D: Så - det tror De. Når tror De så folk forandret holdning?

T: Da tyskernes tilbaketog begynte, og de ante et annet utfall av krigen enn det som først var antatt.

Senere:

- D: De har anmeldt en bok av H.N.Ø. "Jødernes krig" - forstod De ikke hvor farlig det var å hisse mot jødene, mens tyskerne var i landet?
- T: Det er da ikke å hisse mot jødene å gi opplysning om faren ved deres makt og innflytelse? Og hva tyskerne angår kjente de nok den saken, før de kom til Norge og leste H.N.Ø.s bok.
- D: Det var befolkningen De hisset - De kjenner sikkert overgrepene mot jødene?
- T: Jeg beklager dypt de ting som er hendt her, men tror nok de ville kommet uten disse opplysninger. Boken antyder ingen slik løsning.
- D & A: Ja - jeg har ikke lest boken -----
- T: Aldri hadde jeg trodd denslags kunne skje her. Og når jeg tidligere spurt G. har han alltid svar, at jødespørsmålet må løses, men på en menneskeverdig måte.
- D: Ja, men De måtte forstå det var et ømtålelig spørsmål å drøfte offentlig under okkupasjonen.
- T: Jeg trodde de fleste mennesker begynte og forstå spørsmålet i dag. Harry Blomberg skriver åpent offentlig: "Verdensproblemet kan ikke løses uten at jødeproblemet blir løst" Og på den annen side: "Løs jødeproblemet og verdensproblemet er løst".
- D: Mener De virkelig at de få jødene her i landet hadde en slik innflytelse at de var farlige?
- T: Om her ikke hadde vært en eneste jøde i landet, ville vi likevel hatt problemet her. Gjennom sin veldige innflytelse på den internasjonale storfinans kan de dirigere hele verdens økonomiske liv. Jeg har som bankmann gjennom 17 år hatt høve til å merke meg, hvordan kriser og krakk avløser gode tider med påfallende regelmessighet og har no endelig forstått, at det var den internasjonale storfinans som sto bak.
- D: På det grunnlag altså ----- men det berettiger ikke til disse rystende mennesketragedier.
- T: Nei, men dem forsvarer jeg heller ikke. Jeg vil bare minne om, at det er ikke bare nasjonalsosialismen som har sett jødedommen som en verdensfiende. Husk, Inkvisisjonen, Korstogene, Russland 1903.
- D: Nei, men menneskene skulle vel være kommet litt lenger i dag enn under Inkvisisjonen?
- T: Ja, men hva foregår ikke i Polen i dag. Og mon ikke England får føle problemet temmelig hardt i dag?
- D: Vi vet vel lite om, hva som foregår i Polen ----
-
- D: De har gitt H.N.Ø. en navneliste over kvinner, til hvem hun burde sende en bok som het "Redselens år". Hva handler den om?
- T: Den handler om det året Randstatene sist var besatt av bolsjevikene.

D: Anti - bolsjevikisk propaganda altså.

T: Ja - autentiske opplysninger.

D: Disse navnene - var det kvinner De mente trengte slike opplysninger?

T: Det var ellers fornuftige kvinner jeg mente det var umaken verd å prøve å åpne øynene på.

fra P. A. Langelsen

E T F O R H Ø R (offentlig sak).

DOMMER: De ble jo i 1940 arrestert på H. på grunn av Deres interesse for de militære forlegningssteder, hvordan forholdt det seg med det?

TILTALTE: Rittmester J., som har gitt denne begrunnelse vet, at min interesse ikke behøvet være annet enn i embeds medfør på samme måten som hans egen frue deltok i det arbeid som tok sikte på en mulig krig.

D: De viste stor interesse for dette - Lottearbeidet f.eks.

T: Ja, - en levende interesse for det arbeid jeg var satt til å passe. Jeg var valgt til formann i Kv.Arb.hjelp (K.M. øverste leder) enstemmig av 32 kvinneorganisasjoner så sent som i Jan. 1940 trass i at jeg også da var N.S. og gjorde dem oppmerksom på det. Men da krigen kom ble jeg arrestert av norske soldater og ført til det militære forlegningssted og blr der til min bror fikk varslet politiet som etter 5 timers forløp kom og satte meg i arrest i mitt eget hjem under politibevoktning. Da tyskerne kom til H. den 18/4 forsvant politiet, men jeg ble sittende i 10 døgn, fordi jeg mente, at kun politiet, som hadde fått mitt søresord, kunne løse meg. Jeg forstod ikke, at jeg "var fri da tyskerne kom som politifullm. Østmo sa.

D: De hørte Q.s tale 9/4?

T: Ja, gjenfortalt av andre - jeg hadde dengang ingen radio.

D: Hvilket inntrykk gjorde det på Dem?

T: At det var det beste, som etter omstendighetene kunne skje.

D: De hørte at han erklærte seg som regjeringsjef?

T: Det tør jeg ikke påstå - men jeg forstod han påtok seg styre

D: Kongen og regjeringen befant seg lengre oppe i landet og De syntes likevel dette var i orden?

T: Ja, alle depoter og befestninger var i tyskernes vold og det var ikke mobilisert itide, så jeg antok det hele var håpløst

D: Har hvemsomhelst lov til å stå fram og overta regjeringsmakten?

T: Nei, ikke hvemsomhelst, men Q. var i Oslo og var leder av et politisk parti, som hele tiden var gått inn for at Norge skulle være nøytralt.

D: Men det var ved valgene 33 og 36 tilstrekkelig dokumentert at han ikke hadde folkets tillid.

T: Ingen hadde vel hele folkets tillid. Men jeg tror nok at folket ville sluttet opp om oss, hvis det virkelig hadde forstått hva som foregikk.

(T:) forstått hva som foregikk.

D: De forstod Norge var i krig - hvordan så De på det?

T: I det øyeblikk den norske hær kapitulerte og general Ruge nedla våpnene 9/6-40 gikk jeg ut fra at vi vendte tilbake til den gamle nøytraliteten, som hadde vært det norske folkets vilje.

D: Hvordan kunne vi komme tilbake til vår nøytralitet, når vi var her?

T: Ved å være loyale overfor okkupasjonsmakten. Vi hadde selv undertegnet Haagerkonvensjonen og var underkastet den bestemmelse om lojalitet og et visst samarbeid.

D: En ting er samarbeid, en annen ting er at vi ikke behøvet gå aktivt inn for okkupanten slik som N.S. gjorde.

T: Det var vel også Q.s oppfatning at han kunne hjelpe til å bære lasten frelst gjennom okkupasjonstiden. England hadde krenket vår nøytralitet og vi fant det da naturlig at tyskerne kom og opprettholdt den nøytraliteten vi hadde vært forpliktet til å passe.

D: England har da ikke krenket vår nøytralitet på en slik måte som tyskerne gjorde ved å overfalle landet. Danmark hadde sogar ikke-angrepspakt, som ikke ble særlig respektert.

T: Ved Altmarkaffæren sa Hambro, at det var et flaggrant brudd på vår nøytralitet. Utenriksministeren beklaget seg over alle de ulovlige mineutlegninger. -

hva

D: Men ~~hva~~ gjorde ikke tyskerne etterpå? Først satte de seg i besiddelse av landet ----

T: De besatte lande for å holde det åpent for sitt øyemed og hindre England i å bruke Norge som operasjonsbasis mot dem.

D: Har De sittet i alle disse årene uten å vite at det var tyskerne som styrte landet?

T: Jeg var ofte engstelig for, at de ville overta hele styret, men desto større fortjeneste mente jeg det var av våre å stå fast mot dem.

D: Men når det ble dannet militæravdelinger som kjempet for tyskerne, var det da noe en var forpliktet til?

T: Jeg ~~varxøftexen~~ har ansett militærgruppene - på begge kanter - som frivillige. Russland og Tyskland kom i krig, og vi kjempet mot bolsjevismen, som vi alltid hadde fryktet - og da måtte det jo bli på tysk side.

D: Mener De vi kunne gjøre det uten å bistå tyskerne?

T: Jeg kan ikke skjønne at det er å bistå tyskerne. N.S. var hele tiden gått inn for kamp mot bolsjevismen, og jeg kan ikke skjønne annet enn at guttene våre konsekvent kjempet den kampen videre..

D: Det er ikke spørsmål om hensikten, men om De forstod at Q. ytet tyskerne bistand.

T: Nei - jeg kan ikke forstå det.

- D: La meg stille spørsmålet litt enklere: En tysker og en russer si overfor hverandre, man kan ikke kjempe med en av dem uten å yte bistand.
- T: En kamp mellom en bolsjevik og en tysker ville ikke komme meg ved så der ville jeg ikke blande meg inn. Men her gjaldt det Norges sak, det var også vår kamp, som jo alle forstod i 1939, da Finland kom i krig med Russland.
- D: Hørte De om regiment Nordland? Det ble dannet før krigen mot Russland.
- T: Det vi dengang hørte var at tyskerne ville gi guttene våre den militære utdannelsen de ikke hadde fått herhjemme, og det syntes jeg var fint, om vår tur til forsvar skulle komme.
- D: Hvem ventet De Norge skulle forsvares mot? Russerne?
- T: Ja - jeg vil heller kalle det bolsjevikene - men ellers har det vært vår frykt helt fra Zartiden, at angrepet skulle komme fra oss. At det har vært planer om å kjempe mot vestmaktene har jeg aldri hørt. noe om.
- D: Hørte De om at Kongen og regjeringen var i England og fortsatte sin kamp for frigjøringen?
- T: Ja, de ville fortsette krigen, men det måtte jo være å fortsette krigen for det Norge som ikke var okkupert. Det falt meg aldri inn, at de hadde rett til å beordre folket i et besatt Norge til å gå mot folkeretten og være illoyale.
- Aktor: Her er et brev hvor De har skrevet: "vi er jo i krig" -(brevet blir dokumentert).
- T: Selvsagt visste jeg at hele Europa var i krig. Jeg tenkte på alle de forskjellige land og at vi var trukket inn i stormaktsoppgjøret.
- D: Men De visste altså at kongen og regjeringen fortsatte sitt arbeid for Norges frigjøring?
- T: Jeg visste som sagt, at de førte krig på vegne av det ubesatte Norge. At de likesom oss hadde gode hensikter er jeg ikke i tvil om, men å forlange av et okkupert land at vi skulle hjelpe dem med dette kan jeg ikke forstå var rett. Vi måtte jo holde oss til folkeretten.
- D: Jeg har visst at kongen og den lovlige regjering arbeidet for oss, trass i at jeg ikke er folkerettsekspert, og det var nok for meg.
- T: Ja, så servilt kunne jeg ikke se på det. En har desuten ikke lov å forlange av en minoritet, at fordi majoritetens standpunkt er sterkt følelsesbetonet, er vi forpliktet til å se det som dem. Og langt mindre at vi skal straffes når vi ser det anderledes.
- D: Forstod De ikke under okkupasjonstiden at det dreiet seg om mer enn en politisk oppfatning? De har engstet Dem for partipolitikken men no stod alle fra kommunister til ytterste høyre samlet mot dem. Syntes De ikke det var rart?
- T: Nei -- Jeg har alltid forstått og ofte sagt, at i negative ting er det ingen sak å få det norske folket til å stå enige, var det bare så lett i positive!

- D: Mente De ikke det var positivt å få frigjort Norge? Det ville nemlig vi!
- T: Ja, det ville vi vel allesammen.
- D: Mente De det var negativt ikke å bøye kne som tyske treller? Negativt å motarbeide tyskerne og N.S.?
- T: Motstand mot er alltid negativt, og alt det som ble gjort var negativt. Oss skulle de dyngne ned på den mest bestialske måte. Vis meg positive resultater av samholdet, så har vi jo nasjonal samling, og da skal jeg bøye meg for det.
- D: Det positive resultat så vi 7/6-45, da de lovlige myndigheter vendt hjem, og folket hadde stått sammen om sin konge og den lovlige regjering, selv mens landet var okkupert.
- T: Vi mener at regjeringen N. ikke var uten skyld i det som hendte 9/4-40.
- D: Selv om en er uenig med regjeringen, forstår vel De også at en ikke kan gå med på den annen side, men følge de lovlige myndigheter.
- T: Dommeren kjenner sikkert til, at N.S. i stor utstrekning har bestridt selve lovligheten av regjeringen N., og under krigen var de nødrett etter min mening.
- D: Q. ~~h~~ hadde tyskerne å takke for at han satt med regjeringsmakten i ly av tyske våpen.
- T: Vi visste at okkupanten i slike tilfeller har rett til å oppnevne personer av befolkningen til å administrere landet.
- D: Mens den lovlige regjering enno er i landet?
- T: Ja, no snakker D. sikkert om 9/4 - jeg har forklart at jeg var avskåret fra Oslo i den tiden og vet lite om hva som foregikk - men jeg hadde ubegrenset tillid til Q.
- D: Lyttet De til London radio?
- T: Jeg lyttet en tid til B.B.C. men var ofte svært skuffet. Det ble sagt så mange uetterretteligheter om ting, som jeg hadde betingelser for å dømme om, så jeg trodde ikke noe på det.
- D: Men, det ga Dem vel et klart inntrykk av, hvordan de lovlige myndigheter stilte seg til Q. selv om det også forekom uetterretteligheter?
- T: Nei, jeg la ingen vekt på det.
- D: Men var det riktig å høre saken bare fra en kant, burde en ikke høre den fra to sider og gjøre seg opp en mening og ikke lukke den ene part ute?
- T: Det er hva de andre gjorde overfor oss i de årene de burde hørt på oss. Pressen var ikke åpen for oss før krigen.
- D: N.S. hadde sitt eget organ, at ikke De som hadde med propaganda å gjøre ville følge bedre med?
- T: I den tiden jeg hadde med propaganda å gjøre hørte jeg London, men jeg må fastholde at der ble sagt så mange uetterretteligheter at

jeg ikke trodde noe på det. Det hadde derfor ingensomhelst interesse for meg.

D: De burde vært oppmerksom på, at De ble ensidig foret.

T: N.S. ide hadde vi arbeidet for i årevis før krigen, der var jeg fullstendig orientert, og var gått inn for den. Jeg har alltid vært tyskvennlig, men det betyr da ikke, at jeg ville de skulle ta landet mitt!

D: Nei, jeg forstår det. Men De måtte forstå at det norske folks stilling til N.S. var blitt en annen.

T: Ja - en sydebukk skal det jo alltid være, når en krig kommer, og vi syntes det var urettferdig at det skulle bli N.S. når vi hadde sett klart hele tiden, og hadde villet være nøytrale.

D: Lå det ikke no annet i dette enn å bli "ansett for sydebukk"? Kjenner De til, hvor det ble av general Ruge?

T: Han ville ikke gi noen lojalitetserklæring og ble sendt i fangenskap til Tyskland, men han hadde nedlagt våpnene.

D: Regnet De krigen for opphørt?

T: Ja selvsagt - han sa jo selv det var slutt.

D: Det har De nok misforstått - men De anså altså krigen for å være avsluttet?

Aktor: ~~Har~~ De er klar over at våre øvrige offiserer, som ble frigitt, senere ble satt i krigsfangenskap?

T: Jeg kjente ikke til det, da det skjedde, men hørte om det senere. Det var jo nettopp fordi nordmennene ikke hadde oppført seg som de skulle etter Haagerkonvensjonen.

D: Men skjønner De ikke, at det var fordi vi var i krig fremdeles?

T: Tyskerne hadde tidligere løslatt alle norske krigsfanger og hadde tillatt internerte tropper å vende tilbake fra Sverige, og det viser, at det var Tysklands mening at vi ikke mer var i krig. Jeg tror ikke de offiserer som ble sendt påny personlig hadde forbrutt seg, men nordmennene skulle straffes.

D: Forholdet var vel at man puttet inn andre folk?

T: Det var nettopp derfor jeg mente vi burde være loyale, så tyskerne ikke skulle hisses til å gjøre slike ting.

D: Skjønnte De ikke at dette måtte innebære, at vi fremdeles var i krig?

T: Nei, jeg mener bestemt det var straff fordi vi ikke fulgte Haagerkonvensjonens lover for et okkupert land. Når vi ikke gjorde det ga vi selv tyskerne påskudd til å sette offiserene i krigsfangenskap.

D: Det norske folket sto som innbitte motstandere av tyskerne og nasjonalsosialismen.

T: Jeg tviler ikke på, at en hel del har gjort det som de trodde var rett.

Men etter Haagerkonvensjonen har vi gjort det som var rett. Desuten det en har sett her i Norge er ikke nasjonalsosialisme, det er krig og okkupasjon. Hadde andre makter besatt Norge ville nok både Seere Service og G.P.U. skapt liknende tilstander, som de Gestapo har skap. Jeg debiterer ikke Nasjonalsosialismen slike overgrep mer enn jeg debiterer Demokratiet snikmord i gatene og sabotasjehandlinger.

- D: Mente De at det samarbeid som Q. gikk inn for bare var det samarbeid som han var forpliktet til?
- T: Ja, i høy grad. Forholdet mellom Q. og Reichskom. var meget lite godt.
- D: Ja, Q. ville nok gjerne rådd grunnen alene. Men det jeg gjerne vil vite er om De har ment, at Q. bare samarbeidet med tyskerne i den utstrekning det var nødvendig?
- T: Ja, det har jeg bestemt trodd.
- D: Når gikk det opp for Dem, at den alminnelige mann i Norge oppfattet det som forederi å gå inn i N.S.
- T: Det har gått opp for meg fra første stund, men det kunne da ikke overbevise meg - jeg trodde jo jeg forsto litt mer enn mannen i gaten.
- D: De har skrevet en anmeldelse av en bok om statsakten på Akershus. Her ble det forsøkt å gjennomføre en omveltning av Norges Statsforfatning.
- T: Jeg mente det var innledningen til et helt Norsk styre, så vi kunne bli kvitt Reichskommisar.
- D: Men forsto De ikke, at dette var en forandring av vår statsforfatning?
- T: Nei, vi gikk inn for et folkestyre med faglig kvalifiserte representanter istedenfor partipolitiske. Og jeg tror ikke vår grunnlov inneholder et ord om partipolitikk og parlamentarisme.
- D: Nei, men en kan ikke bare holde seg til grunnloven, vi har også noe som heter sedvanerett, og den kan en ikke sette seg ut over uten videre.
- T: Vårt program var forelagt de lovlige myndigheter i 1933 og godkjent uten innvendinger. Hvis det var et brudd på konstitusjonen måtte det da vært gjort innvendinger.
- D: Men dette var å gjennomføre det ved ulovlige midler.
- T: Ja, var det det? Okkupasjonsmakten hadde tilsatt våre folk, det betyr vel, de skulle arbeide etter sine prinsipper under okkupasjonen i hver fall.
- D: Og siden tvinges inn på folket?
- T: Hvis krigen hadde fått det utfall vi ønsket, ville tvang ikke blitt nødvendig. Mer enn halvparten av de som i dag bærer navnet "gode nordmenn" ville da frivillig fulgt oss og hjulpet oss med oppbygningen.
- D: Så - det tror De. Når tror De så folk forandret holdning?
- T: Da tyskernes tilbaketog begynte, og de ante et annet utfall av krigen enn det som først var antatt.
-

Senere:

- D: De har anmeldt en bok av H.N.Ø. "Jødernes krig" - forstod De ikke hvor farlig det var å hisse mot jødene, mens tyskerne var i landet?
- T: Det er da ikke å hisse mot jødene å gi opplysning om faren ved deres makt og innflytelse? Og hva tyskerne angår kjente de nok den saken, før de kom til Norge og leste H.N.Ø.s bok.
- D: Det var befolkningen De hisset - De kjenner sikkert overgrepene mot jødene?
- T: Jeg beklager dypt de ting som er hendt her, men tror nok de ville kommet uten disse opplysninger. Boken antyder ingen slik løsning.
- D & A: Ja - jeg har ikke lest boken -----
- T: Aldri hadde jeg trodd denslags kunne skje her. Og når jeg tidligere i spurt Q. har han alltid svar, at jødespørsmålet må løses, men på en menneskeverdig måte.
- D: Ja, men De måtte forstå det var et ømtålelig spørsmål å drøfte offentlig under okkupasjonen.
- T: Jeg trodde de fleste mennesker begynte og forstå spørsmålet i dag. Harry Blomberg skriver åpent offentlig: "Verdensproblemet kan ikke løses uten at jødeproblemet blir løst" Og på den annen side: "Løs jødeproblemet og verdensproblemet er løst".
- D: Mener De virkelig at de få jødene her i landet hadde en slik innflytelse at de var farlige?
- T: Om her ikke hadde vært en eneste jøde i landet, ville vi likevel hatt problemet her. Gjennom sin veldige innflytelse på den internasjonale storfinans kan de dirigere hele verdens økonomiske liv. Jeg har som bankmann gjennom 17 år hatt høve til å merke meg, hvordan kriser og krakk avløser gode tider med påfallende regelmessighet og har no endelig forstått, at det var den internasjonale storfinans som sto bak
- D: På det grunnlag altså ----- men det berettiger ikke til disse rystende mennesketragedier.
- T: Nei, men dem forsvarer jeg heller ikke. Jeg vil bare minne om, at det er ikke bare nasjonalsosialismen som har sett jødedommen som en verdensfiende. Husk, Inkvisisjonen, Korstogene, Russland 1903.
- D: Nei, men menneskene skulle vel være kommet litt lenger i dag enn under Inkvisisjonen?
- T: Ja, men hva foregår ikke i Polen i dag. Og mon ikke England får føle problemet temmelig hardt i dag?
- D: Vi vet vel lite om, hva som foregår i Polen ----
-
- D: De har gitt H.N.Ø. en navneliste over kvinner, til hvem hun burde sende en bok som het "Redselens år". Hva handler den om?
- T: Den handler om det året Randstatene sist var besatt av bolsjevikene.

D: Anti - bolsjevikisk propaganda altså.

T: Ja - autentiske opplysninger.

D: Disse navnene - var det kvinner De mente trengte slike opplysninger?

T: Det var ellers fornuftige kvinner jeg mente det var umaken verd å prøve å åpne øynene på.
